

Richard Rybníček
prezident

Bratislava, 29.10. 2020

KOMUNIKÉ

Stanovisko Únie miest Slovenska k Vyhláseniu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti a predsedníčky Platformy dobrovoľníckych centier a organizácií k usmerneniam o zapájaní dobrovoľníkov pri celoplošnom testovaní

Úvodom úprimne konštatujeme, že sme si vedomí skutočnosti, že riešenie, ktoré bolo navrhnuté, t. z. uzavrieť s administratívnymi pracovníkmi zmluvu o dobrovoľníckej činnosti nie je ideálne. Je však nevyhnutné si uvedomiť celkový kontext, za ktorého sa tieto zmluvy uzatvárajú. Únia miest Slovenska preto navrhla a preferuje riešenie zmluvných vzťahov pri zabezpečovaní personálu na plošné testovanie formou zmluvy o dobrovoľníckej činnosti.

V tejto výnimočnej situácii pri akcii, ktorá v dejinách Slovenskej republiky nemá obdobu, bolo potrebné nájsť riešenie. Riešenie, ktoré je reálne, uskutočniteľné a najlepšie zabezpečí potreby všetkých zainteresovaných účastníkov. Nie je tu priestor pre politikárčenie, ani riešenia teoretikov, tzv. „od stola“. Vo výnimočnej situácii sa najlepšie javí práve navrhnuté riešenie. Chápeme obavy zo zneužívania dobrovoľníckych zmlúv v neskoršej praxi, avšak, na to slúžia rôzne kontrolné mechanizmy, ktoré by mali takéto snahy odhaliť. V návrhu zmluvy sa jednoznačne uvádza, že ide o plnenie, ktoré sa vykonáva a poskytuje na základe uznesenia vlády SR a je zrejmé, že ide výlučne o zabezpečenie tejto výnimočnej logistickej operácie.

Budeme len radi, ak v budúcnosti bude naša legislatíva upravená tak, aby prípadne podobné situácie boli riešené analogicky, ako odmeňovanie vo voľbách. Teraz je však potrebné vyriešiť situáciu a úspešne zvládnuť projekt „Spoločná zodpovednosť“ a na toto riešenie nie je čas. Do pozornosti dávame aj skutočnosť, že v prípade, ak niektorá osoba chce vykonávať činnosť bez nároku na príspevok na úhradu nevyhnutných výdavkov a príspevok na úhradu cestovných náhrad spojených s cestou na miesto výkonu dobrovoľníckej činnosti, toto je stále možné tým, že sa táto osoba dobrovoľne vzdá tohto nároku.

Záverom dodávame, že priestor pre dobrovoľníkov je tu stále, každá samospráva len „vítá“ dobrovoľníkov, ktorí sú ochotní plniť úlohy zadarmo. Z praxe však vieme, že o túto pozíciu nie je záujem a preto Vás vyzývame, aby ste pomohli samosprávam po celom Slovensku pri získavaní dobrovoľníkov na pozície pomocného personálu pri plošnom testovaní.

Pre viac informácií ponúkame prehľad relevantných legislatívnych faktov:

Richard Rybníček
prezident

Na základe uznesenia vlády 665/2020 z 18.10.2020 bola uložená povinnosť starostom a primátorom plniť na svojom území úlohy vyžadované orgánmi štátnej správy v súvislosti s prípravou a vykonaním celoštátneho testovania obyvateľstva na území Slovenskej republiky na prítomnosť ochorenia COVID 19 v čase núdzového stavu. Pre samosprávy to znamenalo okamžite zabezpečiť mnohé úlohy – najmä vytvoriť odborné miesta, ktoré musia spĺňať kritéria a podmienky určené ozbrojenými silami SR a Úradom verejného zdravotníctva SR. Zároveň samosprávy boli povinné zabezpečiť dostatok administratívneho a pomocného personálu a tiež, z časti, aj materiálne vybavenie pre testovanie (počnúc stoličkami, stoličkami, košmi, ionizérmi, dezinfekciu, lekárnice, osvetlenie atď.). Mnohé miesta, ktoré boli bežne využívané pre voľby, neboli vhodné a preto bolo potrebné ich nahradiť, čo si vyžadovalo veľkú snahu a často aj spoluprácu so súkromným sektorom, ktorý v tejto súvislosti prejavil veľkú dávku ústretovosti a pochopenia. Zabezpečenie personálnej zložky pre testovanie bolo teda len jednou z mnohých povinností a úloh, ktoré samosprávy museli zvládnuť, za extrémne krátky čas. V praxi to znamená, že sa „zastavila“ bežná činnosť väčšiny obecných a mestských úradov a zamestnanci vyvíjajú enormné úsilie, aby projekt „spoločná zodpovednosť“ zabezpečili. Často je to na úkor nadčasov, dní bez prestávok, plných stresov a napätia, ktoré však zamestnanci, s ochotou a vierou v dobrý výsledok v boji s vírusom, podstupujú bez reptania.

Podľa prvotných informácií mal pomocný administratívny personál zabezpečiť štát. V praxi sa obce a mestá dozvedeli o povinnosti zabezpečiť pomocný administratívny personál pred cca 6 dňami. Mestá a obce vzorovo reagovali a ihneď začali s náborom personálu. Na otázky, aký zmluvný typ využiť, neexistovala jednotná odpoveď. Už v tomto čase bolo však zrejmé, že množstvo personálu bude predstavovať tisíce ľudí (min. 10.000 – 15.000 ľudí).

Od počiatku sa zvažovali tieto možnosti riešenia zmluvných typov:

1. **Dohoda o vykonaní práce.** Toto riešenie je v praxi nezvládnuteľné a to z viacerých dôvodov. Naše tvrdenie o neaplikovateľnosti dohôd opierame o tieto argumenty:

- a) Pracovný čas pri dohode o vykonaní práce v priebehu 24 hodín nesmie presiahnuť 12 hodín. Preto by zamestnanci nemohli odpracovať celý testovací deň, teda min. 15 hodín.
- b) Ide o administratívne najnáročnejšie riešenie, aj z hľadiska prihlasovacích a odhlasovacích povinností voči zdrav. poisťovniam a Sociálnej poisťovni. V prípade nečakaného „výpadku“ zamestnanca (napr. ráno, pred začiatkom testovania alebo v prípade pozitívneho testovania deň pred výkonom práce) by bolo potrebné ho nahradiť iným zamestnancom a tu je potrebné ho pred začiatkom výkonu práce „prihlásiť“ do poisťovní, čo je si nevieme predstaviť zvládnuť. Obce a mestá nie sú schopné v tak krátkom čase prihlásiť taký veľký počet ľudí.
- c) Podľa Zákonníka práce majú zamestnanci pracujúci cez víkend a sviatok nárok na nasledovné príplatky:

Richard Rybníček
prezident

- V sobotu 31.10.2020 - nárok na príplatok za sobotu 1,66 eura na hodinu

- V nedeľu 1.11.2020 (kedy je aj štátny sviatok) - nárok na príplatok za nedeľu 3,33 eura na hodinu a na príplatok za sviatok ďalších 3,33 eura na hodinu.

Z tohto je zrejmé, že samosprávy mali dve možnosti:

- a) buď porušiť Zákonník práce a príplatky nevyplatiť alebo
- b) nájsť v rozpočte peniaze, s ktorými samosprávy nepočítali a vyplatiť príplatky a pokúsiť sa o ich refundáciu od štátu, pričom tieto príplatky by pravdepodobne by refundované neboli a teda by táto tárcha skončila na pleciach obcí a miest
- c) z tejto odmeny by sa platili odvody, čiže verejne komunikovaná odmena 100 eur by v skutočnosti pre daného zamestnanca bola nižšia
- d) zamestnávateľ je povinný zaplatiť za zamestnanca odvod vo výške 34,95%, čo by znamenalo pre obce a mestá ďalšie náklady, pričom bola otázna ich refundácia (ako príklad, samospráva by vyplatila hrubú mzdu 100,-€, ktoré štát bude refundovať, ale musela by z rozpočtu doplatiť
- e) cca 35,-€, ktoré však v rozpočte nemá plánované a pri počte administratívneho personálu už ide o pomerne veľké čiastky
- f) samosprávy pri tomto type dohôd majú ďalšie administratívne povinnosti, napríklad zaslanie mesačných výkazov, zrazenie a odvod poisťného a preddavku na daň, zisťovať individuálne, či má zamestnanec úľavy a podobne.
- g) nesmieme opomenúť aj povinnosti z pohľadu BOZP.

Richard Rybníček
prezident

2. Nepomenovaná zmluva podľa § 51 Občianskeho zákonníka. Na základe nej by bola pomocníkom vyplatená odmena. Čo sa týka daňových a odvodových povinností, to už by si daný „dobrovoľník“ riešil sám. Mestá by ho nemuseli prihlasovať do Sociálnej a zdravotnej poisťovne, išli by mimo režim Zákonníka práce. Ide o právne čisté riešenie, zákon danú zmluvu nezakazuje, toto riešenie nebolo odsúhlasené zo strany štátu.

3. Zmluva o dobrovoľníctve podľa zákona č. 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve.

Toto riešenie je administratívne najmenej náročné. Zmluvy netreba zverejňovať (nakoľko ide o zmluvy, ktoré sa používajú na odstraňovanie následkov núdzového stavu), je možné ich vypísať priamo „na mieste“. Opadá celá administratívna záťaž, ktorá je popísaná vyššie pri dohodách. Pri tomto type zmluvy bude dobrovoľníkom vyplatená celá suma 100,-€, nie sú zaťažované rozpočty obcí a miest (odvod zamestnávateľa), nedôjde k porušeniu Zákonníka práce (prekročený denný limit pracovného času).

Dobrovoľníkovi môže byť poskytnuté materiálne zabezpečenie, napr. aj ako „príspevok na úhradu nevyhnutných výdavkov a príspevok na úhradu cestovných náhrad spojených s cestou na miesto výkonu dobrovoľníckej činnosti“. Zákon nezakazuje vyplatiť ho ako fixnú (paušálnu) čiastku, nakoľko pri počte zmlúv je administratívne nezvládnuteľné individuálne posudzovanie náhrady výdavkov.

4. Možné riešenie je uskutočniť zmenu zákona a postupovať analogicky ako pri voľbách. Toto riešenie je právne správne a administratívne zvládnuteľné, avšak časovo neuskutočniteľné. Tri až šesť dní pred testovaním, za situácie, že NR SR nezasadá, nie je reálne zabezpečiť takúto legislatívnu zmenu.

S pozdravom

Richard Rybníček
Prezident Únie miest Slovenska

Kontakt:

Mgr. Daniela Piršelová

hovorca@unia-miest.sk

0917 744 669